

Chef med känsla och förnuft

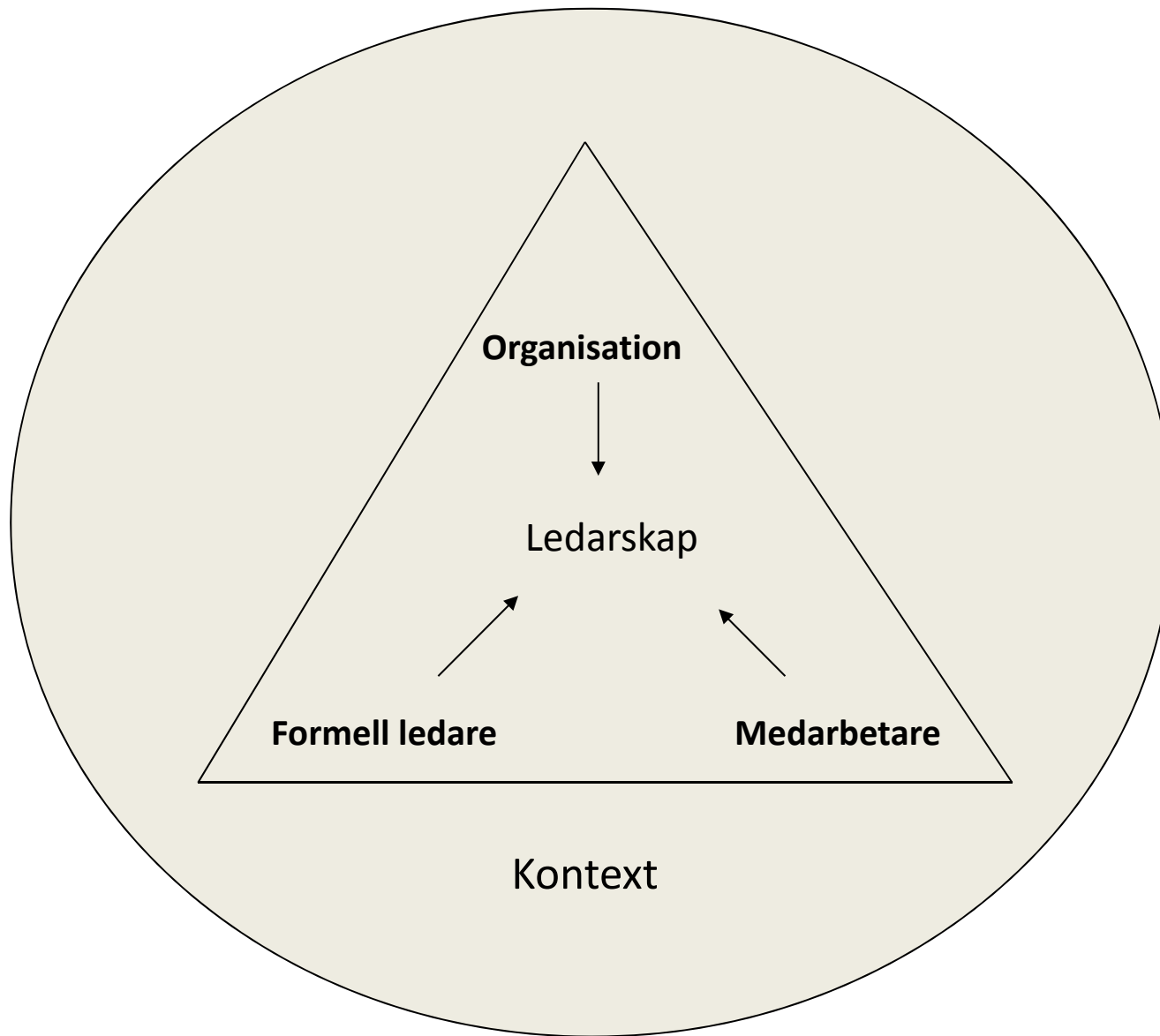
Tekniska Högskolan i Jönköping

24 maj 2012

Vad förväntar vi oss av en chef?

(Sandahl et al., 2004)

LEDARE CHEF	OMTANKE SOCIAL KOMPETENS	FÖREBILD OMDÖME MORALISK KOMPETENS	INSPIRATÖR MOTIVATION
LEDA VERKSAMHET	FÖRETRÄDA VARA TYDLIG	FATTA BESLUT LÖSA DAGLIGA PROBLEM	TYDLIGA MÅL GE STRUKTUR
LEDA PERSONAL	GE STÖD & KONFRONTERA	STÄLLA RÄTT KRAV GE RÄTTVISA BELÖNINGAR	COACH GE ANSVAR
LEDA FÖRÄNDRING	HÄRBÄRGERA OSÄKERHET & PROJEKTIONER	VISA CIVILKURAGE TÄNKA LÅNGSIKTIGT	INSPIRIERA ATT SE MENINGEN MED ARBETET

Vara en auktoritet

eller auktoritär

UPPSALA
UNIVERSITET

Vilsenhetens epidemiologi

En religionspsykologisk studie i
existentiell folkhälsa

Cecilia Melder

ACTA UNIVERSITATIS
UPSALIENSIS

29 maj 2012

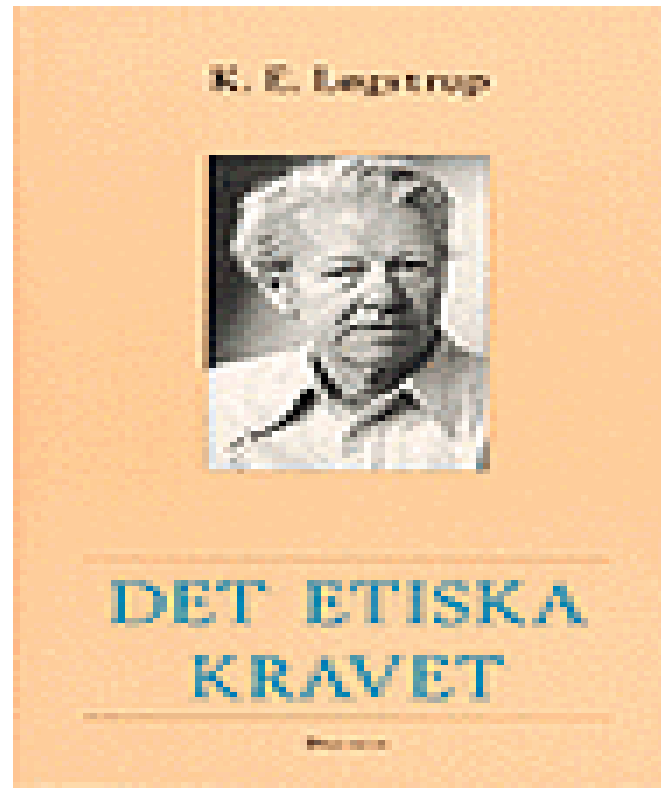
”Sapere aude”

Ha mod att göra bruk av ditt eget förstånd utan någon annans ledning (Kant, 1785)

Inget är så opålitligt som känslan. Den måste förankras
någonstans djupare, i en moralisk övertygelse.

Anders Piltz, 1998

”En mogen man är sin egen domare..... Andras råd är välkomna och värdefulla, men de befriar honom icke från ansvaret. Därför kan han bli mycket ensam.”

”Den andres öde ligger i mina händer”

Arbete och existens

(Jagues, 1996)

- Mitt arbete (Mina val) betyder något för någon eller några andra
- Tillit och rättvisa
- Personlig kapacitet tas i anspråk

Värderingar

- Ömsesidig tillit och förtroende
- Öppenhet
- Demokratiska grundprinciper
- Individens värdighet
- Personliga värderingar är vars och ens ensak
- .....
- .....
- .....
- .....

Morot och piska?

- Transaktionellt ledarskap
- Ansträngning – belöning
- Krav – kontroll

Heard and Lake's motivationssystem (1997)

- Utforskande (alltid aktivt, om inte.....)
- Anknytningsdynamik
  - "Careseeking"
  - "Caregiving"
  - Dela intresse
  - Sexualitet
  - Självförsvar

Chefers ledarskap och medarbetarnas hälsa

(Nyberg, 2009)

- Ledarskap som är förknippat med god hälsa hos medarbetare
  - *Ger medel så att man kan genomföra arbetet (information, mandat och tydlighet)*
  - *Uppmuntrar att man deltar i utvecklingen av arbetsplatsen*
  - *Ger stöd*
  - *Inspirerar*
  - *Visar integritet (rättvisa)*
  - *Integrerar medarbetarna så att man kan arbeta bra tillsammans*
- Ledarskap som är förknippat med dålig hälsa hos medarbetarna
  - *Auktoritärt beteende*
  - *Tvingar sin åsikt på andra*
  - *Agerar oäkta*
  - *Ovänlig*
  - *Drar sig undan*

Sveriges bästa arbetsplats (2003)

(Johansson, Sandahl & Anderstig, 2011)

- Visionen förverkligas i det dagliga arbetet
  - Adekvata resurser och en begriplig struktur
  - En gemensam upplevelse av meningsfullhet
  - Tillit och delat ansvar i arbetsgruppen
  - Pålitliga, rättvisa, förutsägbara, engagerade och omtänksamma chefer

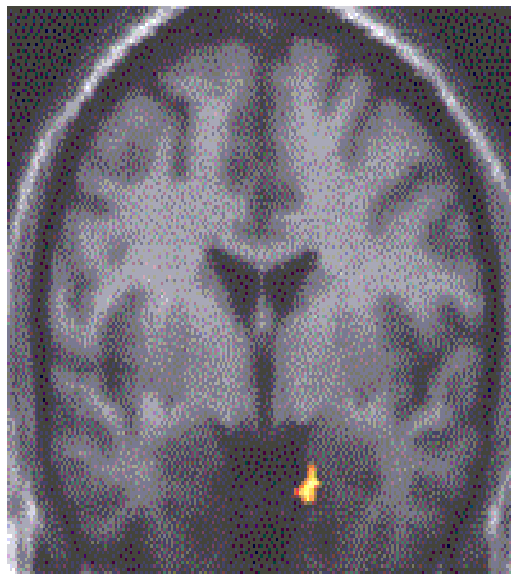
Ledarskap

Vad skiljer från andra roller?

- Synlighet
    - Sårbarhet
  - Projektioner och överföringar
    - Nedvärdering
    - Avund
    - Idealisering
  - Ensam stå till svars för hela gruppens arbete
- ...och samtidigt helt beroende av dem
- Känslor
    - Frustration
    - Ilska
    - Besvikelse
    - Skam/förnedring
    - Sorg
    - Oro
    - Frukta
    - Stolthet
    - Tillfredsställelse
    - Glädje

Amygdala och omedveten stress

En bild av ett hotfullt ansikte exponeras mycket snabbt och täcks sedan av en neutral bild. Den första bilden uppfattas inte medvetet.

Höger amygdala aktiveras av omedveten emotionell stimulering, liksom det sympatiska nervsystemet

Morris, Öhman & Dolan, Nature 1998

1. Intresse
2. Glädje
3. Ledsenhet
4. Skam
5. Rädsla
6. Vrede
7. Avsmak
8. Avsky
9. Förvåning

Affekt – biologi
Känsla – psykologi
Emotion - biografi

En teori om känsla (Nathanson, 1992)

- Hälfthen kropp
- Hälfthen emotion
- Behöver
  - Identifieras
  - uttryckas
  - tonas in
  - delas med andra
  - skapa mening
- Om inte den inte kommer till uttryck alls och blir en emotion får vi en omedveten rest
- som kan leda till
  - somatisering, ångest, depression, smärta o s v

Ledarskap i moderna organisationer
innebär att medarbetare i hela organisationen utövar
ledarskap själva
- trots att de saknar formell makt

(se t ex Hirschorn1997, Gronn 2000)

” När fördelat ledarskap bedrivs på ett dåligt sätt
(t.ex. ”låt-gå”),
kan det leda till en explosion av personlig dynamik, där
spänningar om lokaliseringen av ledarskapet spelas
ut i form av anklagelser och fientlighet.”

(efter Huffington, James & Armstrong, 2003)

Chefens tvivel

- "Jag skäms, något hade jag kunnat säga. Jag kände ju att det var fel." **Rationell Emotion**
- "Men jag litade nog inte på magkänslan."
- Paradoxalt nog var det ändå känslor som avgjorde: Rädslan att inte duga. Dessutom gissade chefen om andras förväntan på åtgärd. **Irrationell Emotion**
- Tradition av att inte reflektera över och kommunicera emotioner, inte lyssna till känslor vid beslut, försvårar.

Chefskap och känslor

- Chefers förmåga att känna igen och hantera känslor – egna och andras – i arbetsgruppen har effekt på resultatet i en organisation

(The Leadership Quarterly, 2002)

- Empati är inte bara en viktig del av ett relationsorienterat ledarskap, utan är också nödvändigt för ett uppgiftsorienterat ledarskap

(Wolff et al, 2002)

Hållande miljö (Holding environment)

(Efter Petriglieri & Petriglieri, 2010)

- **Bearbetning**
Handsкас med svåra eller hotande känslor och idéer, så att de kan arbetas med
- **Tolkning**
Förmedla idéer och tankar, som ger samband och mening
- **Rollanalys**
Tydlighet, syfte, gränser, uppgift, - roll

Christer Sandahl
Erica Falkenström
Mia von Knorring

CHEF MED KÄNSLA OCH FÖRNUFT

Om professionalism och etik i ledarskapet

Christer.Sandahl@ki.se

29 maj 2012